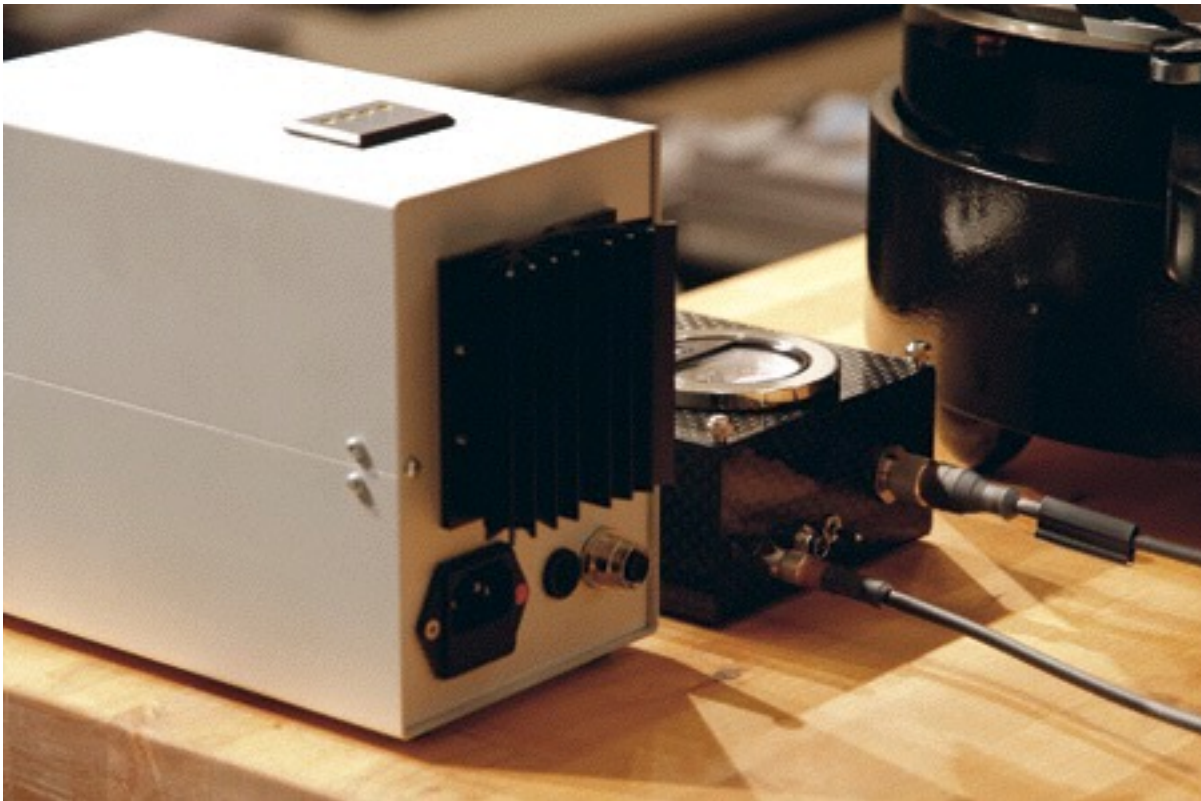

Pluto Audio 12 A 'The Black' met Sonore AC aandrijving

Sommige mensen gaan naar een audio show om nieuwe producten te zien en te horen. Om heel eerlijk te zijn; zelf ga ik voornamelijk voor de klankmatig beste demo's met de mooiste, interessantste muziek. En wanneer ik dan terug kijk over de afgelopen jaren dan worden die demo's steeds opnieuw gegeven door een handjevol mensen. Lange tijd behoorde tot dat uitgelezen groepje een man met een cowboy hoed, luisterend naar de naam Nico. Tijdens de eerste demo die ik van hem bijwoonde - en tijdens alle latere sessies die volgden - gebruikte hij een draaitafel waarvan ik dacht; die zou ik wel eens in mijn luisterruimte willen horen. Nu, vele jaren later, heeft het instapmodel van dat illustere Nederlandse merk Pluto Audio op mijn audio rack een tijdelijk plekje gevonden. Een draaitafel die in Nederland sinds kort standaard wordt geleverd met een bijzondere motor die ontworpen is door het eveneens Nederlandse Sonore AC.

Pluto Audio

Eddy Driessen, de eigenaar, ontwerper en bouwer van Pluto Audio draaitafels, heeft zijn bedrijf opgericht in 1974. In dat jaar produceerde hij zijn eerste draaitafelarm. Andere armen volgden en in 1987 zag de eerste draaitafel het licht, de 5A Prestige. Met de introductie van het instap model draaitafel, de 12 A in 1995, kwam er voor het eerst een Pluto draaitafel binnen het bereik van een grotere groep muzikkliefhebbers. Momenteel heeft Pluto Audio de volgende draaitafels in het programma; allereerst de 10 A Reference en daarnaast de 12 A 'The Black' en de 12 A 'The Carbon Cobra'. Het is de 12 A 'The Black' die tijdens deze testperiode een plekje gevonden heeft op mijn audio

Music Emotion 8-3-2015

rack. In essentie de 12 A, met dien verstande dat in de loop der jaren Eddy steeds verder is gegaan met het tweaken van zijn draaitafel en dat bij het huidige model de standaard motor vervangen is door een recent door Sonore AC nieuw ontworpen en geproduceerd model.

Sonore AC

De drijvende krachten achter dit Rotterdamse bedrijf, Cock van der Weiden en Arnold Blom, zijn al sinds hun jeugd met elkaar bevriend. Al dertig jaar houden zij zich bezig met het ontwikkelen en bouwen van luidsprekersystemen en audio apparatuur als versterkers en DAC's. Cock is de man met een absoluut gehoor, terwijl Arnold de technische man is. Samen vormen zij een unieke combinatie als het gaat om het vertalen van luister impressies naar technische oplossingen en verbeteringen. Waarbij het doel van beiden steeds een zo natuurlijk mogelijke weergave is. Kenmerkend voor hun benadering is het 'out of the box' denken. Dit heeft enkele zeer fraaie producten opgeleverd zoals hun kabelprogramma, de Doxy phono voorversterker, de Mira voorversterker, de Straight passieve voorversterker en de Arcturus eindversterker. Momenteel wordt er hard gewerkt aan een geïntegreerde versterker waarvan mij alleen bekend is dat ook de Straight daar een plekje in krijgt. Recent is aan het programma de Taurus toegevoegd. Een motor die gecombineerd kan worden met iedere draaitafel en die zorgt voor een perfecte gelijkloop van het plateau waardoor iedere zweving in het geluid geëlimineerd wordt. Het is deze motor die standaard onderdeel vormt van de Pluto Audio 12 A.

Music2

Marco de Wilde houdt zich sinds de negentiger jaren van de vorige eeuw al bezig met import en distributie van audio producten. Geleidelijk is hij zich steeds meer gaan focussen op analoog, buizenversterkers en hoog rendement hoornluidsprekers. Hij is net als Eddy en Cock een groot analoog liefhebber en is de Nederlandse distributeur van zowel Pluto Audio als Sonore AC. Hij is degene die verantwoordelijk is voor het idee om de Pluto Audio 12 A draaitafel te combineren met de Taurus motor van Sonore AC.

Vinyl Titanen

Op een zaterdagmiddag in november stoppen er een half uur na elkaar twee auto's voor mijn deur. Marco heeft Cock opgehaald in Rotterdam, Eddy volgt later maar heeft vanuit de Achterhoek dan ook beduidend meer kilometers moeten maken. Marco heeft een mooie lp van jazz zangeres Malia bij zich die hij graag op mijn installatie wil horen, Cock heeft de motor, de motorsturing en de bijbehorende voeding bij zich en Eddy draagt de grote doos met de zware draaitafel die nagelnieuw is. Na een korte koffiepauze vertrekken we naar mijn luisterruimte waar Eddy aanstalten maakt om zijn draaitafel op te gaan stellen. Mijn eerste gedachte bij het zien van het chassis is; dat is een heftig instapmodel. Die indruk wordt bevestigd wanneer ik het glanzend zwarte blok aluminium even oplicht van het audio rack.

Eddy is duidelijk een voorstander van zware massa loopwerken. Ook deze instapper lijkt gebouwd voor het leven. Mijn tweede gedachte geldt de afwerking van deze basis. Die is werkelijk subliem. Het bouwen van een Pluto Audio draaitafel is nog steeds puur handwerk en het overgrote deel van de onderdelen wordt door Eddy zelf vervaardigd, gepolijst en op minutieuze wijze met uiterst nauwe toleranties op elkaar afgestemd. Het plateau is opnieuw zwaar en samengesteld uit diverse soorten metaal; de basis is roestvrij staal met een daarop vastgeschroefde koperen topplaat. De schroeven maken dat ik dit plateau niet zou willen gebruiken zonder een draaitafelmat. Eddy heeft diverse matten ontwikkeld en heeft een carbon fiber exemplaar meegenomen om tijdens de test te gebruiken. Zelf draai ik op het plateau van mijn TW Acoustic Raven Two al enige tijd met een eveneens door hem ontwikkelde en geproduceerde dunne flexibele kopermat. Tijdens de test gebruik ik tijdens het luisteren dan ook mijn eigen kopermat. De carbonfiber mat gebruik ik alleen om mijn kopermat stofvrij te houden. Aan de onderkant van het plateau is te zien dat Eddy meerdere soorten dempingsmateriaal inzet, waaronder ebbenhout. Alle Pluto Audio draaitafels hebben een diamanten lager, dus ook dit onderdeel gaat een eeuwigheid mee. Opmerkelijk is het verkoperde deel van de lange, wat dikkere spindle. Het is één van de door Eddy uitgedachte manieren om statische elektriciteit af te voeren. In datzelfde kader verbind ik de aardedraad van de 12A met mijn Audia Pre voorversterker. Bij duurdere Pluto Audio modellen heb ik nog wel aanvullende maatregelen gezien zoals een kwastje op een statief dat de statische elektriciteit van de aandrijsnaar afvoert. Voordat de snaar er om heen wordt gelegd wordt het zware plateau een zet gegeven.

Mede door de geringe wrijving blijft het lang doordraaien. Kopers van een Pluto Audio draaitafel kunnen er bij aanschaf voor kiezen om de draaitafel uit te rusten met één van de Pluto armen die Eddy kan leveren; de 2A, de 5A of de 9A. Maar het armboard kan aangepast worden voor iedere andere arm. Iedere analoog liefhebber weet dat de klank van een draaitafel gevormd wordt door de specifieke combinatie van loopwerk, arm, element en phono. Voor deze test wordt mijn eigen SME 309 arm compleet met mijn Lyra Delos MC element, met behoud van de ingestelde naalddruk, door Marco overgezet van de Raven Two naar de 12 A. Op deze wijze houd ik de arm/element combinatie waar ik klankmatig aan gewend ben constant. Ook de gebalanceerde interlink naar mijn eigen phono versterker, de ASR Basis Exclusive, blijft gelijk; de Cardas Golden Reference. Op deze wijze kan ik dus goed beoordelen wat het klankmatige effect is van het 12 A loopwerk, in combinatie met de bijbehorende motor. En daarmee kom ik aan bij een in de praktijk bij het samenstellen van een draaitafelcombinatie onderschatte factor; de aandrijving. Als er al nagedacht wordt over de aandrijving dan beperkt zich dat vaak tot de vraag of er een AC of een DC motor ingezet zal moeten worden. Cock en Arnold hebben vanuit een totaal andere hoek naar het concept gekeken. Zij waren niet tevreden met de gelijkloop van de traditionele vormen van aandrijving. Allereerst vinden zij de in de praktijk gebruikte stroboscoop lampjes niet nauwkeurig genoeg bij het instellen van de juiste snelheid. Dat dit inderdaad het geval is demonstreert Cock op overtuigende wijze door eerst met mijn eigen exemplaar van een bekend Duits draaitafelmerk de snelheid van de motor in te stellen en vervolgens met de door Sonore AC ontwikkelde lamp nogmaals op de stroboscoopschijf te schijnen. Onder de eerste lamp leken de streepjes stil te staan maar onder de nieuwe lamp blijkt dat de streepjes veel minder strak zijn en de instelling nog minutieuzer plaats kan vinden tot ze daadwerkelijk stilstaan. De Sonore AC lamp ziet er uit als een slanke staaflantaarn met als leuke bijkomstigheid dat hij zichzelf inschakelt op het moment dat hij op zijn kop wordt gezet en dus met het lampje naar beneden schijnt. Tijdens het verfijnen van de instelling heb ik alle gelegenheid om de motorsturing wat beter te bekijken. Het rechthoekige kastje is door Eddy vervaardigd en voor een groot deel opgetrokken uit mooi glanzend zwart/grijs carbon. Buiten het kleine metertje zie ik een

Music Emotion 8-3-2015

tuimelschakelaar om te kiezen tussen 33 en 45 toeren en drie drukknoppen; on/off, up en down. Dan laat ik mijn blik in de richting van de motor glijden.

Op het eerste gezicht lijkt het een gewone Pluto Audio motor te zijn zoals ik ze al jarenlang tegenkom op shows. Maar dat komt door de ongewijzigde behuizing. Binnenin huist wel degelijk de nieuwe, veel sterkere en ook zwaardere Taurus motor. Dat het een andere motor is kun je voelen door aan de motorpoelie te draaien. Normaliter voel je kleine schokjes, bij het ene merk wat duidelijker dan bij het andere. Ik noem geen namen. Maar geen enkele andere motor voelt aan zoals deze. Hier voel je geen schokjes, zelfs geen enkele weerstand; alleen een vloeiende beweging die samen met de kracht en controle van de motor zorgt voor een perfecte gelijkloop van het plateau. Ook de vormgeving van de poelie is afwijkend van wat ik bij andere merken tegenkom. Tijdens de ontwikkelingsfase hebben Cock en Arnold gezocht naar de optimale vorm en bij Cock thuis heb ik eerder de diverse proefmodellen gezien. De definitieve versie is dunner dan welke andere mij bekende poelie ook en in het midden heeft hij een verdikking. Door deze vormgeving zoekt de dunne, platte, rubberen snaar na het aanzetten van de motor zelf de ideale positie. Tijdens de testperiode is hij overigens maar eenmaal aangezet waarna hij de rest van de tijd onafgebroken gedraaid heeft.

Don't stop the music

Zodra het driemanschap mijn huis verlaten heeft keer ik direct terug naar de luisterruimte. Natuurlijk hebben we ook even met z'n vieren geluisterd maar daarbij ging het eigenlijk eerst en vooral om de vraag of alles wel naar tevredenheid ingesteld was. Nu ik alleen ben gaat het alleen nog maar om de muziek. Zoals altijd staat er naast het rack een rijtje lp's speelklaar opgesteld. Ditmaal staat 'Soul Station' van Hank Mobley voorop. In de vorm van een mooie 180 gram re-issue, gemastered vanaf de originele analoge tape. Eén van de historische opnamen die Rudy van Gelder voor het Blue note label maakte en wel op 7 februari 1960 in zijn studio in Englewood Cliffs, New Jersey. Ik draai het complete

Music Emotion 8-3-2015

album. Altijd een goed teken want het betekent dat ik in de muziek getrokken wordt. Pas tijdens het laatste nummer, titeltrack Soul Station, waarin Hank's tenor saxofoon, Wynton Kelly's piano, Paul Chambers' bas en Art Blakey's drums zowel gezamenlijk als elk afzonderlijk te horen zijn, kan ik er toe komen om wat meer analytisch te luisteren.

Dan kan ik ook onder woorden brengen wat de verschillen zijn met mijn eigen loopwerk en motor. Ik vind het moeilijk om aan te geven wat er het sterkst uitspringt. Het is als geheel een ander geluid. Het klinkt vloeiender, schoner, rustiger, lossier, maar tegelijkertijd ook dynamischer en met meer drive. Alsof alles beter onder controle is en daarom de instrumenten natuurlijker klinken en dichter bij de klank van een live uitvoering komen. Kortom, het klopt allemaal beter. En eigenlijk is dat wat steeds weer terugkomt, ongeacht welke lp ik daarna ook nog draai met deze mooie combinatie. In de daaropvolgende weken ben ik dan ook ieder vrij momentje op mijn luisterplek te vinden. Daarbij trek ik favoriete lp's en lp boxen uit de kast. Op klassiek gebied kan ik dan niet om één van mijn favoriete componisten heen; Igor Stravinsky.

Geen idee of de re-issue op Speakers Corner Records nog te krijgen is maar de box getiteld 'Stravinsky Ballets' is een absolute must voor liefhebbers van zijn muziek. Met daarin drie lp's, The Rite of Spring, The Firebird en Petrushka, aangevuld met een boekwerk van 12 pagina's. De opnames zijn destijds gemaakt door het fameuze Mercury Records en dat vertaalt zich in een superbe klankwaliteit. Voeg daarbij de uitmuntende dirigent Antal Dorati die het London Symphony Orchestra (the Firebird) en het Minneapolis Symphony Orchestra dirigeert en er ontstaat een muzikale synergie die zijn gelijke nauwelijks kent. Ik beluister tijdens de recensieperiode alle drie de lp's en ervaar met deze draaitafel en motor combinatie sterker dan ooit wat ik vaker zeg; de kracht van een symfonie orkest in full swing is ongelooflijk overweldigend. Nu kan ik natuurlijk nog meer voorbeelden geven van beluisterde lp's, ook op het gebied van andere muziekstromingen, maar het maakt voor mijn conclusie niets uit. Neemt u mij dus niet kwalijk dat ik gedurende de rest van de recensieperiode mijn tijd liever doorbreng in mijn luisterstoel dan achter mijn computer.

Mission completed

Oftewel opdracht voltooid. Eddy heeft een prachtige draaitafel ontworpen, handmatig gefabriceerd en in elkaar gezet en Cock en Arnold hebben met hun unieke motor concept hun vernieuwende aandeel geleverd waardoor dit een draaitafelcombinatie is geworden met een kwaliteitsniveau zoals ik die nog niet eerder in mijn luisterruimte heb mogen horen. Toch moet ik een slag om de arm houden want ik weet dat Cock en Arnold experimenteren met een snaar van een ander materiaal en dat in de duurdere modellen van Pluto Audio een tweede uitvinding van Sonore AC ingezet wordt. Het effect van die tweede noviteit, een vertragende eddy current rem op het plateau waarmee het effect van de bekende needle drag geëlimineerd wordt, heb ik reeds eerder bij Cock thuis kunnen beluisteren en ook dat is opnieuw een stap waarmee lp weergave nog dichterbij de realiteit komt. Maar voor nu blijft mijn conclusie staan; Mission Completed.

Prijs

- Pluto Audio 12 A € 15000
- Distributeur: www.music2.nl
- Fabrikant Draaitafel: www.plutoaudio.nl
- Fabrikant Motor: www.sonoreac.com
- Dealer NL: www.audio21.nl